

การนำเสนอรูปแบบการปฏิบัติที่เป็นเลิศ(Best Practice) ระดับปฐมวัย

การพัฒนาความสามารถทางภาษาโดยใช้วิธีการที่ช่วยน้อง
ของเด็กปฐมวัยชั้นอนุบาลปีที่ 3/2 โรงเรียนอนุบาลแพร์

นางบุษกร กันนา
ครูชำนาญการพิเศษ

โรงเรียนอนุบาลแพร์
สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม เขต 1

แบบการนำเสนอรูปแบบการปฏิบัติที่เป็นเลิศ (Best Practice) ระดับปฐมวัย

ชื่อผลงาน การพัฒนาความสามารถทางภาษาโดยใช้วิธีการที่ช่วยน้องของเด็กปฐมวัยชั้นอนุบาลปีที่ 3/2
โรงเรียนอนุบาลแพร่

1. **ชื่อผู้นำเสนอผลงาน** นางบุษกร กันนา ตำแหน่ง ครู โรงเรียนอนุบาลแพร่ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา
ประถมศึกษาแพร่ เขต 1 อำเภอเมืองแพร่ จังหวัดแพร่ โทรศัพท์ 097-9180487
E-mail Krubut1122@gmail.com

2. หลักการเหตุผล/ความเป็นมา

การพัฒนามนุษย์อย่างมีประสิทธิภาพจำเป็นต้องเริ่มตั้งแต่ปฐมวัย โดยเฉพาะในช่วงปฐมวัยซึ่งเป็นรากฐานของการพัฒนาที่ยั่งยืน และเป็นช่วงวัยที่พัฒนาการด้านสมองและการเรียนรู้เป็นไปอย่างรวดเร็วที่สุดในชีวิต หากเด็กไม่ได้รับการเลี้ยงดูและพัฒนาอย่างถูกต้องเหมาะสมเมื่อพ้นวัยนี้ไปแล้ว โอกาสทองของการพัฒนาจะไม่หวนกลับมาอีก ความสำคัญในการพัฒนาเด็กปฐมวัยตั้งแต่ในครรภ์มารดา ปัญหาของสังคมประการหนึ่ง ที่มีผลกระทบอย่างยิ่งต่อเด็กปฐมวัยไทย คือ ความอ่อนแอของสถาบันครอบครัวในการทำหน้าที่อบรมเลี้ยงดูเด็กเด็กปฐมวัยจำนวนหนึ่ง อาจได้รับการเลี้ยงดู ที่ไม่เหมาะสมอันส่งผลต่อคุณภาพชีวิตของเด็กทั้งในปัจจุบันและอนาคตนอกจากนี้ปัญหาสิ่งแวดล้อมต่าง ๆ ส่งผลโดยตรงและโดยอ้อมต่อสุขภาพอนามัยและพัฒนาการ ตลอดจนการเรียนรู้ของเด็กปฐมวัย (กรมวิชาการ. 2546 : 1) เนื่องจากเด็กคือ บุคคลที่พร้อมจะเรียนรู้เรื่องราวที่เกิดขึ้นรอบตัว ของเขา วัยเด็กเป็นวัยที่ซึมซับเอาเรื่องราวต่าง ๆ อย่างง่ายดาย สิ่งแวดล้อมและการให้ความรู้แก่เด็กจึงเป็นสิ่งสำคัญ

การศึกษาเด็กปฐมวัยเป็นการศึกษาเพื่อเตรียมความพร้อมของเด็กด้วยการจัดประสบการณ์และสิ่งแวดล้อม เพื่อช่วยให้เด็กเกิดการเรียนรู้ และมีพัฒนาการทั้งทางด้านร่างกาย จิตใจ สังคม และสติปัญญา พัฒนาการทางภาษาเป็นปัจจัยที่สำคัญประการหนึ่งที่ต้องได้รับการส่งเสริมเพราะภาษาเป็นรากฐานที่สำคัญของการพัฒนาสติปัญญา ความนึกคิดต่าง ๆ จะถ่ายทอดออกมาทางภาษา ในการสื่อความหมาย (นภเนตร ธรรมบวร. 2544 : 116) ภาษาเป็นเครื่องมือช่วยให้เกิดการเรียนรู้ การแสดงออกถึงความคิด ความรู้สึก และความต้องการของตน ภาษาเป็นกระบวนการต่อเนื่องตลอดชีวิตของมนุษย์

โรงเรียนอนุบาลแพร่ จังหวัดแพร่ จัดการศึกษาตั้งแต่ระดับชั้นอนุบาลถึงชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ในการจัดการศึกษาในระดับชั้นอนุบาลนั้นมีการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนตามหลักสูตรการศึกษาปฐมวัย พุทธศักราช ๒๕๖๐ และมีรูปแบบการสอน ๓ รูปแบบดังนี้ ห้องเรียนปกติ ห้องเรียน MEP และห้องเรียนมอนเตสซอรี

การสอนแบบมอนเตสซอรี เป็นการสอนที่คิดริเริ่มโดยแพทย์หญิงมาเรีย มอนเตสซอรี (Dr. Maria Montessori) ตั้งแต่ ปี ค.ศ. 1907 โดยแพทย์หญิงชาวอิตาลี ซึ่งได้พัฒนามาจากการสังเกต แพทย์หญิงมอนเตสซอรี ได้ริเริ่มการสอนสำหรับเด็กที่มีความบกพร่องทางสติปัญญา และพัฒนาการสอนจนสมบูรณ์แบบเพื่อใช้กับเด็กทั่วไป ทฤษฎีของมอนเตสซอรีเป็นที่ยอมรับของคนทั่วโลก ด้วยวิธีการสอนนี้เด็กสามารถ อ่าน เขียน และคิดคำนวณด้วยวิธีธรรมชาติเหมือนการเรียนรู้เดินและพูด และเด็กได้ทำงานตามช่วงเวลาของความสนใจและตามความพร้อมของแต่ละคน เด็กมีวินัยในตนเอง รู้จักควบคุมตนเอง รู้จักมารยาทในการรอ การเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ช่วยเหลือซึ่งกันและกัน การใช้กิริยาอาการที่ดีต่อกัน รู้จักรับผิดชอบในการกระทำของตนเอง โดยใช้

อุปกรณ์ชิ้นใดแล้วต้องเก็บเข้าที่ให้เรียบร้อย รู้จักรักษาอุปกรณ์ ไม่ทำงานเพื่อหวังรางวัลหรือเพื่อให้ถูกทำโทษเท่านั้น แต่ให้เห็นว่ารางวัลของเขาคือผลงานของเขาเอง (กรณีการ์ รักชุมแก้ว บัต. 2549:12) การเรียนการสอนแบบมอนเทสซอริมีกระบวนการที่เน้นการพัฒนาศักยภาพตามความแตกต่างของเด็กแต่ละบุคคลเพื่อพัฒนาคุณภาพชีวิต เป็นการศึกษาตลอดชีพ ให้มีความเป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ แพทย์หญิงมาเรีย มอนเทสซอริ เชื่อว่ามนุษย์เรียนรู้ด้วยตนเอง การเรียนรู้ที่แท้จริงนั้นเป็นปัจเจกและเกิดขึ้นอย่างต่อเนื่องตลอดชีวิตไม่ใช่เฉพาะการเรียนรู้ในห้องเรียนนานนับชั่วโมงเป็นเวลาแรมปี เพราะมนุษย์นั้นมีแรงจูงใจภายใน มีความสนใจใคร่รู้และมีความรักในการเรียนรู้ ดังนั้น แพทย์หญิงมาเรีย มอนเทสซอริ จึงเห็นว่าเป้าหมายของการศึกษาไม่ควรเป็นแค่การเติมเต็มความจริง จากสิ่งที่เราเตรียมไว้ล่วงหน้า แต่ควรจะเป็นการบ่มเพาะธรรมชาติของความต้องการเรียนรู้ของแต่ละบุคคล (กรณีการ์ รักชุมแก้ว บัต. 2549:24)

ในห้องเรียนมอนเทสซอริมีการสอนแบบคละอายุ สิ่งแวดล้อมที่มีสังคมสร้างโดยเด็กช่วงอายุคละกันสามปี เปิดโอกาสให้เด็กเรียนรู้จากกันและกัน ในบรรยากาศที่ไม่แข่งขัน เป็นการเตรียมเด็กโดยตรงสำหรับการอยู่ร่วมกันในสังคมจริง ในห้องเรียนมีสื่อมากมายให้เด็กเลือกทำตามลำดับ เด็กพัฒนาตนเองตามความสนใจซึ่งความต้องการที่จะเรียนรู้จะชักนำให้เด็ก ๆ เรียนรู้เรื่องที่ยากขึ้นเป็นลำดับ การที่ห้องเรียนมีนักเรียนอายุ 3-6 ขวบ อยู่รวมกันจะทำให้เด็กเล็กได้เรียนรู้จากการเลียนแบบเด็กโตในห้องและเด็กโตก็มีโอกาสที่จะเป็นตัวอย่าง และช่วยเหลือเด็กที่เล็กกว่าด้วยเช่นกัน จากการประเมินพัฒนาการด้านภาษาของเด็กปฐมวัยชั้นอนุบาลปีที่ 3/2 พบว่า ร้อยละ 80 ของเด็กนักเรียนที่มีอายุ 3-4 ขวบ และเป็นนักเรียนที่เข้าเรียนใหม่ในปีการศึกษา 2562 มีพัฒนาการทางภาษาด้านการพูดสื่อสารไม่คล่อง ไม่สามารถสื่อความหมายได้ จึงได้จัดกิจกรรมส่งเสริมพัฒนาความสามารถทางภาษาโดยใช้วิธีการที่ช่วยน้องขึ้น เพื่อพัฒนาความสามารถทางภาษาเด็กปฐมวัยชั้นอนุบาล 3/2 โรงเรียนอนุบาลแพร่ และเพื่อเป็นแนวทางแก่ครูและผู้ที่เกี่ยวข้องกับการจัดการศึกษาปฐมวัยในการพิจารณาเลือกกิจกรรมและเทคนิควิธีการ ที่เหมาะสมในการพัฒนาความสามารถทางภาษาของเด็กปฐมวัยต่อไป

3. วัตถุประสงค์

1. เพื่อพัฒนาความสามารถทางภาษาโดยใช้วิธีการที่ช่วยน้องของเด็กปฐมวัยชั้นอนุบาลปีที่ 3/2 โรงเรียนอนุบาลแพร่

2. เพื่อให้เด็กมีความมั่นใจในการพูด การตอบคำถาม

3. เพื่อศึกษาความพึงพอใจของผู้ปกครองในพัฒนาการทางภาษา โดยใช้วิธีการที่ช่วยน้อง

4. แนวคิด/ทฤษฎีที่เกี่ยวข้อง

มอนเทสซอริ กล่าวว่า **ช่วง 3-6 ปี** - เขาสามารถสื่อสารได้ พูดเป็นประโยคได้ ทำให้ผู้อื่นเข้าใจในสิ่งที่ตนต้องการได้ รับเอาลักษณะเด่นทางวัฒนธรรมเข้ามาได้ เช่น เด็กไทยรู้จักการไหว้ ช่วงนี้เด็กจะรวบรวมเอาสิ่งที่รับมาใช้ช่วงแรกมาใช้ได้ เช่น ภาษา การเคลื่อนไหว เขาพยายามจะพึ่งพาตนเอง ให้ได้ เริ่มมีแนวโน้มความเป็นมนุษย์และผู้ใหญ่จะต้องเปิดโอกาสให้เขามีส่วนร่วมในกิจกรรม เขาจะเรียนรู้สิ่งต่างๆผ่านการกระทำ การปฏิบัติจริงถ้าเราเปิดโอกาสให้เขาอย่างเต็มที่เขาจะรู้สึกเป็นส่วนหนึ่งของกิจกรรม ผู้ใหญ่จะเปิดโอกาสให้เขาค้นหาตนเองอย่างปลอดภัยที่สุด ในบางครั้งเขาจะทำงานแบบซ้ำๆ เขาต้องการความมั่นใจ ผู้ใหญ่ควรเปิดโอกาสให้เขาทำ ทำให้เขารู้สึกว่าเขาพึ่งพาตนเองได้ มีความมั่นใจในตัวเอง ในอายุประมาณ 3 ขวบทำให้รู้ถึงตัวเอง ego การรู้ตัวรู้ตน เขาอยากมีส่วนร่วมในสังคมที่ใหญ่ขึ้น เขามีกลุ่มเพื่อนเล่น เมื่อเราเปิดโอกาสให้เขาเขาจะเข้มแข็ง ถ้า

มองย้อนไปในระนาบแรกเด็กจะฟังพาผู้ใหญ่ ในช่วงก่อนที่จะสิ้นสุดระนาบเขาจะพัฒนาได้ทุกมิติ เช่น การเคลื่อนไหว ภาษา การฟังพาตนเอง มอนเทซซอรี เรียกว่า **จิตซึมซับ** การพัฒนาทางภาษา กระบวนการรับจะสำคัญมาก ตั้งแต่แรกเกิดเด็กสามารถสื่อสารได้ พออายุ 6 ขวบ เขาสื่อสารได้ดี เขาไม่ต้องเรียนในโรงเรียนเขาสามารถซึมซับจากบุคคลแวดล้อม ทำให้เขารู้สึกเป็นส่วนหนึ่งของกลุ่ม เช่น เด็กไทยก็จะรับและซึมซับภาษาไทยในทุกมิติ ทั้ง สำเนียง โทนเสียง ไวยากรณ์ รูปประโยค จังหวะของภาษา เขาสามารถซึมซับได้มากกว่า 1 ภาษา ถ้าเขาได้รับอย่างต่อเนื่อง และเราจะต้องใช้ภาษาที่ถูกต้อง

ช่วงการเรียนรู้ เด็กจะมีช่วงเรียนรู้ด้านภาษาไปจนถึงอายุ 6 ขวบได้อย่างง่ายดายและเมื่ออายุมากขึ้นก็มีความสามารถในการเรียนรู้ภาษาใหม่ๆ ได้น้อยลงอาจลืมได้ เด็กที่มีหลายๆภาษาในบ้านจะใช้เวลาในการพัฒนาทางภาษานานกว่าเด็กคนอื่น ในการเกิดทักษะทางภาษานั้นๆจะต้องมีการปฏิบัติซ้ำจึงจะพัฒนาได้ดี พัฒนาการทางภาษาทั้งหมดเกิดจากช่วงการเรียนรู้ ที่ช่วยให้เรียนรู้ด้านภาษาเด็กจะรับรู้ภาษาได้จากจิตซึมซับ แต่เด็กจะมีพัฒนาการในช่วงการเรียนรู้ แนวโน้มความเป็นมนุษย์ ด้านการเลียนแบบ การอยู่ร่วมกัน การสื่อสาร การทำซ้ำ งานหรือกิจกรรม การมองเห็นเชิงนามธรรม เช่น ถ้าเราไม่รู้คำศัพท์มันก็จะไม่รู้ความหมายไม่เกิดความคิดรวบยอด การจัดห้องเรียนที่คล่องอายุทำให้เรามีโอกาสได้สื่อสารกับบุคคลอื่นๆหลาย นอกจากอาศัยร่วมอยู่กับคนที่พูดภาษา การรับรู้ทางภาษาได้พัฒนาไปอีกระดับหนึ่ง คือ เด็กเริ่มต้นใช้ภาษาในลักษณะความสัมพันธ์ระหว่างถ้อยคำในประโยคหรือโครงสร้างความสัมพันธ์ทางไวยากรณ์ (Syntax) ของภาษา เด็กสามารถพัฒนาภาษาได้

5. การดำเนินงาน /กระบวนการ/วิธีปฏิบัติ

กิจกรรมส่งเสริมพัฒนาความสามารถทางภาษาโดยใช้วิธีการที่ช่วยน้อง มีขั้นตอนการดำเนินงานดังนี้

1. ศึกษาหลักสูตรการศึกษาปฐมพุทธศักราช 2560 และหลักสูตรการศึกษาปฐมวัย โรงเรียนอนุบาลแพร่ พุทธศักราช 2561
2. ศึกษา ค้นคว้าเพิ่มเติมหลักสูตรการสอนแบบมอนเทซซอรี ศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับทฤษฎีพัฒนาการทางภาษาของเด็กปฐมวัย และการสอนแบบมอนเทซซอรี
3. จัดสภาพแวดล้อมในห้องเรียนให้น่าอยู่ สะอาด มีระเบียบเรียบร้อย จัดวางสื่อ อุปกรณ์ตามทฤษฎีการเรียนรู้ของมอนเทซซอรี ทั้งในและนอกห้องเรียน ให้ถูกต้อง
4. วิเคราะห์ข้อมูลเด็กเป็นรายบุคคล
5. จัดกิจกรรมพัฒนาความสามารถทางภาษา โดยใช้วิธีการที่ช่วยน้อง จำนวน 5 กิจกรรม ดังนี้
 1. กิจกรรมเล่าข่าวเหตุการณ์ จัดกิจกรรมในวันจันทร์-ศุกร์ เวลา 8.30-8.50 น .
 2. เล่าเรื่องราวเรื่องจริง จัดกิจกรรมในวันจันทร์-ศุกร์ เวลา 9.30-9.45 น .
 3. การเล่านิทาน จัดกิจกรรมในวันจันทร์-พุธ เวลา 14.30-15.30 น .
 4. การเล่นเกมคำถาม จัดกิจกรรมในวันพฤหัสบดี-ศุกร์ในช่วงเวลา 14.30-15.30 น .
 5. ประเมินพัฒนาการทางภาษาเด็กปฐมวัยชั้นอนุบาลปีที่ 3/2 โรงเรียนอนุบาลแพร่
 6. ปรับปรุงพัฒนากิจกรรมพัฒนาความสามารถทางภาษา
 7. สรุปผล

6. แผนการดำเนินงาน/ระยะเวลาในการดำเนินงาน

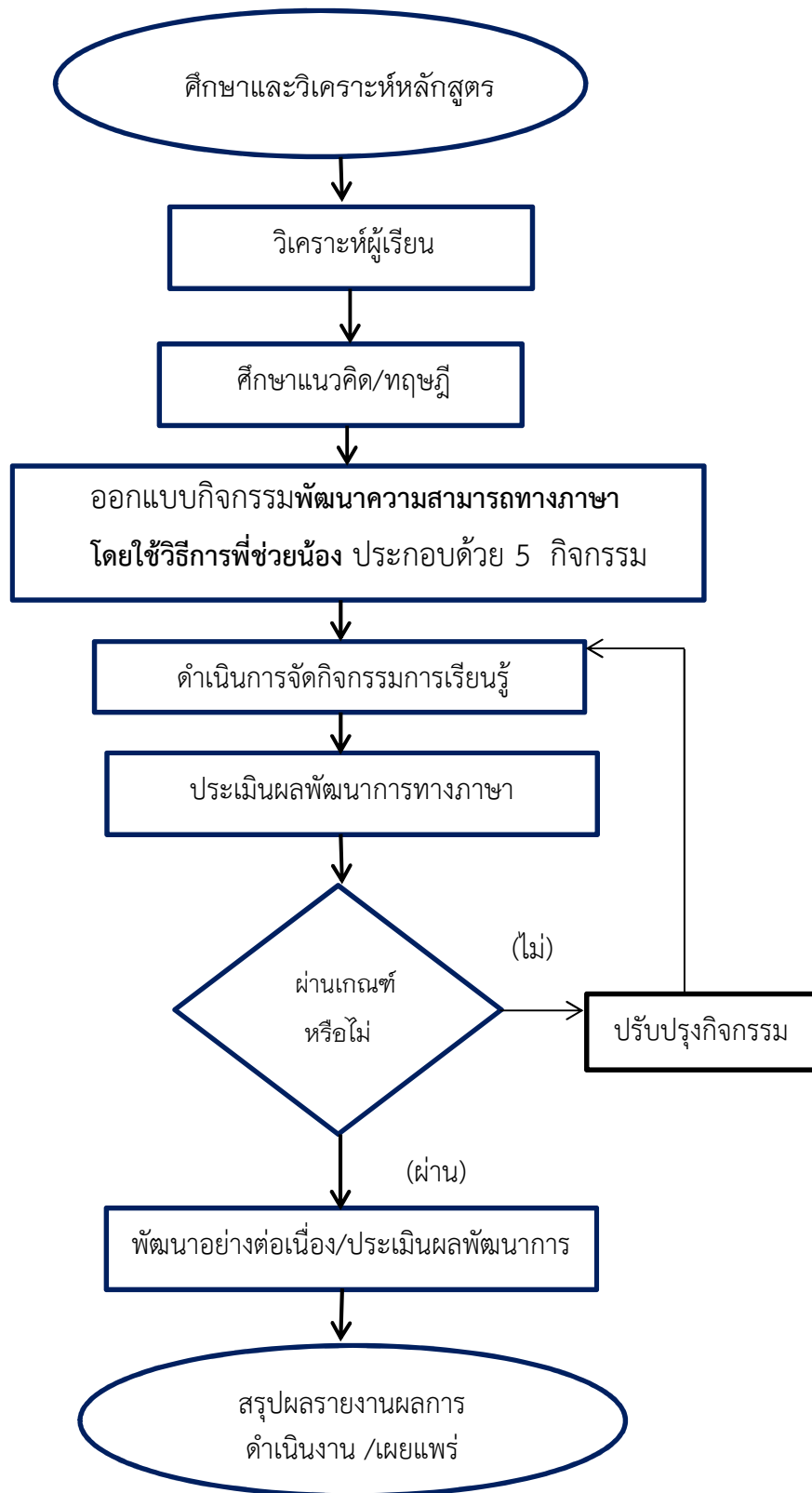
รายการ	ระยะเวลา	หมายเหตุ
Plan ศึกษาสภาพปัญหา ความต้องการความจำเป็นในการพัฒนา ภาษาของเด็กปฐมวัยเพื่อใช้ในการสื่อสารและเรียนรู้เพื่อ พัฒนาความเป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์	พฤษภาคม	
Do ดำเนินกิจกรรมตามแผนการดำเนินงาน	พฤษภาคม-มิถุนายน	
Check ตรวจสอบการดำเนินกิจกรรมที่ปฏิบัติแล้ว ประเมินพัฒนาการทางภาษาเด็กปฐมวัยชั้นอนุบาลปีที่ ๓/๒	มิถุนายน-กรกฎาคม	
Action การพัฒนา ปรับปรุงแก้ปัญหาที่ได้จากการตรวจสอบ	กรกฎาคม	

8. ผลการปฏิบัติงานส่งผลต่อการพัฒนาความเปลี่ยนแปลงอย่างไร (แนบเอกสารหลักฐานประกอบ)
 - 8.1 เด็กปฐมวัยชั้นอนุบาลปีที่ 3/2 มีพัฒนาการทางภาษาในระดับดีมากร้อยละ 25 ระดับดีร้อยละ 71.42 และระดับพอใช้ 3.57
 - 8.2 เด็กมีความมั่นใจในการพูด การตอบคำถาม ในระดับดีมากร้อยละ 32.14 ระดับดีร้อยละ 53.57 ระดับปานกลางร้อยละ 10.71 และระดับควรปรับปรุงร้อยละ 3.57
 - 8.3 ผู้ปกครองทุกคนมีความพึงพอใจในกิจกรรมพัฒนาความสามารถทางภาษาโดยใช้วิธีการที่ช่วยน้อง
9. ปัจจัยที่ทำให้ประสบความสำเร็จ
 - 9.1 ผู้บริหารสถานศึกษานับสนุนงบประมาณในการจัดซื้ออุปกรณ์ ในการสอนแบบมอนเทสซอรี และ นิเทศ กำกับติดตาม สอบถาม ให้กำลังใจอย่างสม่ำเสมอ
 - 9.2 ครูผู้สอนมีความมุ่งมั่นและตั้งใจในการสอน
 - 9.3 ผู้ปกครองให้ความร่วมมือในการพัฒนาเด็กอย่างต่อเนื่องและสัมพันธ์กันระหว่างบ้านและโรงเรียน
 - 9.4 เด็กนักเรียนให้ความร่วมมือ ตั้งใจในการทำกิจกรรม เด็กๆรักและอยู่ร่วมกันในห้องด้วยความรักและมี น้ำใจต่อกัน
10. ประโยชน์ที่ได้รับ
 - 10.1 เด็กปฐมวัยชั้นอนุบาลปีที่ 3/2 มีพัฒนาการทางภาษาดีขึ้น มีความสุข ความมั่นใจในการพูดสนทนา สื่อสาร การตอบคำถาม การเล่าเรื่องราว สามารถเรียนรู้สิ่งอื่นๆได้ดีขึ้น
 - 10.2 เด็กปฐมวัยชั้นอนุบาลปีที่ 3/2 มีพัฒนาการทั้ง 4 ด้านทั้งด้านร่างกาย อารมณ์ จิตใจ สังคมและ สติปัญญาดีขึ้น เรียนรู้อย่างมีความสุข
 - 10.3 เด็กปฐมวัยชั้นอนุบาลปีที่ 3/2 สามารถร่วมกิจกรรมกับผู้อื่นทั้งกิจกรรมในห้องเรียนและนอก ห้องเรียนได้อย่างมีความสุข
 - 10.4 ได้แนวทางในการพัฒนาความสามารถทางภาษาสำหรับเด็กปฐมวัย

Flow Chart การพัฒนาความสามารถทางภาษาโดยใช้วิธีการที่ช่วยน้อง

เอกสารประกอบการพิจารณาคัดเลือก (Best Practice) นางบุษกร กันนา ตำแหน่ง ครู โรงเรียนอนุบาลแพร่

ของเด็กปฐมวัยชั้นอนุบาลปีที่ 3/2 โรงเรียนอนุบาลแพร์

ภาพกิจกรรมการพัฒนาความสามารถทางภาษาโดยใช้วิธีการที่สอนน้อง

